

בכורות לה

המשנה	פירוש אחד	פירוש שני
כל המומין הראויין לבא בידי אדם, רועי ישראל - נאמנין.	רועי ישראל שעובדים לכהנים - נאמנין, ללגימא לא חיישינן	כהן שעובד לישראל נאמנין מימר אמר לא שביק צורבא מרבנן ויהיב לדידי
רועים כהנים - אינן נאמנין	רועי כהנים שעובדים לישראל אין נאמנין, מימר אמר, כיון דקא טרחנא ביה - לא שביק לדידי ויהיב לאחרני, והוא הדין כהן לכהן - דחיישינן לגומלין	ישראל שעובד לכהן אינן נאמנין, דחיישינן ללגימא, וכל שכן כהן לכהן דלא - דחיישינן לגומלין וחיישינן ללגימא
רשב"ג אומר: נאמן הוא על של חבירו, ואין נאמן על של עצמו	נאמן הוא על של חבירו ואינו נאמן על של עצמו	כהנים נאמנים לאחר
ר"מ אומר: החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו	החשוד על הדבר (כהנים) לא דנו ולא מעידו	כהנים תמיד לא נאמנים

קושי על הפירוש הראשון: בשלמא למ"ד רועי ישראל והן כהנים - נאמנין, היינו דאתא ר"מ למימר: **החשוד על הדבר לא דנו ולא מעידו**, אלא למ"ד רועי כהנים בי ישראל - אין נאמנין מאי אתא ר"מ לאשמועינן? היינו ת"ק!
תירוצ: איכא בינייהו דר' יהושע בן קפוסאי, דתניא

רבי יהושע בן קפוסאי	רשב"ג	ר' יוסי
בכור בי כהן - צריך שנים מן השוק להעיד עליו לפי רש"י - כל אדם מהשוק נאמן אפילו כהן - ר' מאיר חולק עליו לפי הרמב"ם - מחלוקת לגבי רועה ישראל - ר' מאיר לא מקבלו כר' יהושע בן קפוסאי ותנא קמא מקבלו	אפי' בנו אפי' בתו	אפי' עשרה והן בני ביתו אין מעידין עליו

ספק בכור שנולד בי ישראל (כיון שמותר לישראל לשחטו ולאכלו)

רב חסדא אמר רב קטינא	רב נחמן
צריך שנים מן השוק להעיד עליו	בעלים מעידין עליו
כר' יהושע בן קפוסאי	הוכחה לשיטתו: דאי לא תימא הכי, מעשר לר"מ מי מעיד עליו? דחייה: מעשר? ודאי מהימן, דאי בעי שדי ביה מומא בכוליה עדריה הוכחה אחרת: ספק בכור לר"מ מי מעיד עליו? וכי תימא: ה"נ דלית ליה תקנתא, והתנן, שהיה רבי יוסי אומר: כל שחליפיו ביד כהן - פטור מן המתנות, ור"מ מחייב (ספק בכור נאכל לישראל)! אלא ש"מ: בעלים מעידין עליו, כהנים הוא - דחשידי אמומי, ישראל - לא חשידי אמומי

שלחן ערוך יורה דעה סי' שיג

שלא להטיל מום בבכור. ובו ז' סעיפים:

(א) אסור להטיל מום בבכור אפילו לגרום לו מום כגון ליתן דבילה על גבי אזנו כדי שיטלנה הכלב משם ויקטע אזנו עמה וכיוצא בזה או שאומר לעובד כוכבים להטיל בו מום ואם עשה מום בידים או בגרמתו אין שוחטין אותו על ידו עד שיפול בו מום אחר מעצמו ואם מת אין קונסין בנו אחריו אלא שוחטין אותו על ידו:

(ב) אם עובד כוכבים או תינוק מטיל בו מום מעצמו אם לא כוון להתירו מותר אפילו אם שאל למה אין שוחטין אותו והשיבו לו לפי תומם שאסור לשחטו עד שיפול בו מום אבל אם כוון להתירו כגון לאחר שרואה שהתירוה ע"י כך עושה כן לאחרים אסור: (ספק אם כוון להתירו או לא אזלינן לקולא) (הגהות מרדכי דחולין) ואם עובד כוכבים מסית לפי תומו ואומר שהישראל צוהו אסור (ת"ה ס"י קס"ט):

(ג) אם אמרו לעובדת כוכבים המשרתת בבית יהודי על הבכור שאין לאכלו בלא מום והלכה וחתכה אזנו חשוב לדעת ואין שוחטין אותו עליו מפני שעובדת כוכבים זו כוונה להתירו וגם האומרים לה שאינו נאכל בלא מום כיוונו לכך שתטיל בו מום: הגה מותר ליתן בכור לעובד כוכבים כדי לגדלו ואם הטיל השומר בו מום מותר ולא אמרינן דכוון להתירו אע"פ שיודע שניתר במומו ושהוא בכור (פסקי מהרא"י ס"י קס"ח):

באר היטב:

כוונה. פ"י הב"ח דכיון שהעובדת כוכבים משרתת בבית עליה מוטל לשרת לבעה"ב בכל מה שהוא להנאתו וטובתו אבל הט"ז כתב דאין לחלק בין משרתת או לאו

(ד) היה הבכור רודפו ובעט בו ועל ידי כך עשה בו מום מותר לשחטו עליו ואפי' בעט בו לאחר שניצל ממנו:

(ה) דבר תורה בכור שנפל בו מום עובר מותר להטיל בו מום קבוע אבל חכמים אסרוהו:

(ו) בכור שאחזו דם יקיצו ובלבד שלא יתכוין לעשות מום ואם נעשה בו מום בהקזה זו הרי זה נשחט עליו:

(ז) מותר להטיל מום בבכור בזמן הזה קודם שיצא לאויר העולם:

